והמגפה נעצרה: הצדק האלקי ומכה מהלכת

And the Plague Was Stopped: Divine Justice and Plagues

1) במדבר טז, יח-כב

(יח) וַיִּקְחוּ אִישׁ מַחְתָּתוֹ וַיִּתְּנוּ עֲלֵיהֶם אֵשׁ וַיָּשִׂימוּ עֲלֵיהֶם קְטֹרֶת וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן: (יט) וַיַּקְהֵל עֲלֵיהֶם קֹרַח אֶת־כָּל־הָעֵדָה אֶל־
פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיֵּרָא כְבוֹד־ה׳ אֶל־כָּל־הָעֵדָה:
(כ) וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: (כא) הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע: (כב) וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ אֵל אֱלֹהֵי הָרוּחֹת לְכָל־
בָּשָׂר הָאִישׁ אֶחָד יֶחֱטָא וְעַל כָּל־הָעֵדָה תִּקְצֹף:

18 And they took every man his fire-pan, and put fire in them, and laid incense thereon, and stood at the door of the tent of meeting with Moses and Aaron. **19** And Korah assembled all the congregation against them unto the door of the tent of meeting; and the glory of the LORD appeared unto all the congregation. **20** And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying: **21** 'Separate yourselves from among this congregation, that I may consume them in a moment.' **22** And they fell upon their faces, and said: 'O God, the God of the spirits of all flesh, shall one man sin, and wilt Thou be wroth with all the congregation?'

2) במדבר יז, ט-טו

(ט) וַיְדַבֵּר ה׳ אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: (י) הֵרֹמּוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וַאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם: (יא) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן קַח אֶת־הַמַּחְתָּה וְתֶן־
עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים קְטֹרֶת וְהוֹלֵךְ מְהֵרָה אֶל־הָעֵדָה וְכַפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי־יָצָא הַקֶּצֶף מִלִּפְנֵי ה׳ הֵחֵל הַנָּגֶף: (יב) וַיִּקַּח אַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר ׀ דִּבֶּר מֹשֶׁה וַיָּרָץ
אֶל־תּוֹךְ הַקָּהָל וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם וַיִּתֵּן אֶת־ הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל־הָעָם: (יג) וַיַּעֲמֹד בֵּין־הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה: (יד) וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה
אַרְבָּעָה עָשָׂר אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת מִלְּבַד הַמֵּתִים עַל־דְּבַר־קֹרַח: (טו) וַיָּשָׁב אַהֲרֹן אֶל־מֹשֶׁה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַמַּגֵּפָה נֶעֱצָרָה:

9 And the LORD spoke unto Moses, saying: **10** 'Get you up from among this congregation, that I may consume them in a moment.' And they fell upon their faces. **11** And Moses said unto Aaron: 'Take thy fire-pan, and put fire therein from off the altar, and lay incense thereon, and carry it quickly unto the congregation, and make atonement for them; for there is wrath gone out from the LORD: the plague is begun.' **12** And Aaron took as Moses spoke, and ran into the midst of the assembly; and, behold, the plague was begun among the people; and he put on the incense, and made atonement for the people. **13** And he stood between the dead and the living; and the plague was stayed. **14** Now they that died by the plague were fourteen thousand and seven hundred, besides them that died about the matter of Korah. **15** And Aaron returned unto Moses unto the door of the tent of meeting, and the plague was stayed

3) רשב״ם במדבר י״ז:י״א

ושים קטרת – להודיע שהקטרת, הממיתה בשאינם כהנים, היא הנותנת חיים ביד כהנים, לדעת שהן ראוים לעבודה.

4) ר׳ יוסף בכור שור במדבר י״ז:י׳

ואכלה אתם כרגע – וכן למעלה: ואכלה אותם כרגע (במדבר ט״ז:כ״א). מאחר שנגזר עליהם שימותו במדבר (במדבר י״ד:ל״ה), שייך למימר: ואכלה אתם כרגע. כלומר: נגזר עליהם שיכלו במדבר אבל הארכתי להם ארבעים שנה, שלא ימותו פתאום, אבל עתה שהם חוטאים – אכלה אותם כרגע.

ויפלו על פניהם – נשתטחו להתפלל עליהם.

5) ר׳ יוסף בכור שור במדבר י״ז:י״א

קח את המחתה ותן עליה אש {מעל המזבח} ושים קטורת – בכאן הראה שהקטרת סם חיים, שכשעמד בין המתים ובין החיים נעצרה המגפה (במדבר י״ז:י״ג). ועל שיש לומר שאין זו הבחנה, שהרי כמו כן מתו נדב ואביהוא שהיו ראוים לכהונה, ואף על פי שניצול אהרון – שמא אהרן יש לומר שהוא נבחר מכולם, אבל מכל מקום כל ישראל ראוין להיות כהנים הדיוטים ושוערים ומשוררים, ולכך צוה הקב״ה לעשות הבחנה במטות.

6) רמב"ן במדבר י"ז:י'

הרמו מתוך העדה הזאת – לא הבינותי טעם הכתוב הזה, וחברו למעלה: הבדלו מתוך העדה הזאת (במדבר ט"ז:כ"א) – כי יש באלהים להמית בדבר רבים סביב צדיק אחד והוא לבדו נשאר, כאשר היה בבכורי מצרים, וכן היה בכל המגפות, שלשה ישנים בטלית אחת, השנים מתים והאמצעי נמלט.

ונראה שהיה הקצף יוצא להמית גם כל העדה כמיתת החטאים האלה שנמשכו אחריהם בפתיחת פי הארץ או באש היוצאת, והם מכות כוללות, ראויות להמית כל העומדים שם ביחד זולתי אם יעשה נס שינוי בנמלטים. או שאמר הקב"ה כן לכבוד הצדיקים, שכל זמן שהם בתוכם לא ישלח ידו בהם. והכוונה באלה וכיוצא בהם להודיע שהם צריכים בקשת רחמים וכפרה, ומשה הוא המזרז לעשות כן מיד.

7) שד"ל במדבר י"ז:י'

ואכלה אותם כרגע – לא אמר וכליתי, כי לא היה זה אלא לזרזם להתפלל ולכפר על העם, ולהראות לעם כי בחר ה' באהרן להודיע (כמו שכתב רשב"ם) שהקטרת הממיתה כשאינם כהנים היא הנותנת חיים ביד כהנים.

8) אברבנאל במדבר י"ז

והאל ית' אמר למשה הרומו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע והנה לא אמר שיפרדו מהם פן יספו בעונם כי אין מעצור לה' בהיותם סמוכים ומחוברים להמית את הרשע ולהמלט את הצדיק כמו שהיה במכת בכורות אבל היתה כוונת מאמרו שלא יתפללו עליהם ולא יטפלו בפחיתותם ובשפלות ערכם לכן אמר הרומו ולא אמר הבדלו כמו שאמר למעלה להעיר שלא יחישו לשפלות' ורשעתם אבל הם משה ואהרן ישימו' באלהים כסלם ועזבו את העם הנבז' ההוא וזהו ענין הרומו וכאשר הכיר משה כונתו יתברך בזה לא אמר להתפלל כשאר הפעמים אבל צוה לאהרן שיקח את המחתה והזהירו שלא ישים עליה אש מן ההדיוט כי אם מעל המזבח שהוא האש המקודש ושילך מהרה אל העדה כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף. ואמר וכפר עליהם לפי שחטאם היה במה שהיו מערערים ומגמגמים על כהונת אהרן קרח ועדתו ולכן היה ראוי שאהרן עצמו יכפר עליהם במה שפשעו ודברו נגדו ואין ספק שמשה עצמו היה יכול לעצור המגפה אבל רצה שיהיה על ידי אהרן לכבודו ולהודיעם שכמו שהמחתה הרג את קרח ועדתו המקטירים כן המחתה בעת הזאת תצילם ממות בזכות אהרן המקטר אותה וכן היה שאהרן הלך במהירות רב אל תוך הקהל שנקהלו שמה על משה ועל אהרן ומצא שהנה החל הנגף בעם ואז שם נתן הקטורת על האש ויכפר על העם שצוה אותו משה ויעמוד בין המתים ובין החיים כאלו היה אומר למלאך המות לא תעבור בי ומיד ותעצר המגפה. וראה כמה היה חוזק המגפה ההיא כי באותו רגע קטן מתו שם ארבעה עשר אלף ושבע מאות איש. ואמרו וישב אהרן אל משה והמגפה נעצרה ענינו לא זז ממקומו ושם ישב בין המתים ובין החיים ולא פחד ולא ירא לנפשו עד שהמגפה נעצרה בהחלט ולא מת ולא חלה עוד אדם ממנה שם. כי עם היותה חולי מתדבק היא נעצרה ולא נדבקה עוד ואז שב אל משה לשאול ממנו מה יעשה עוד בזה אחרי שהמגפה נעצרה.

9) במדבר כה, א-ט

(א) וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל בַּשִּׁטִּים וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל־בְּנוֹת מוֹאָב׃ (ב) וַתִּקְרֶאןָ לָעָם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן׃ (ג) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל
פְּעוֹר וַיִּחַר־אַף ה' בְּיִשְׂרָאֵל׃ (ד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה קַח אֶת־כָּל־רָאשֵׁי הָעָם וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ וְיָשֹׁב חֲרוֹן אַף־ ה' מִיִּשְׂרָאֵל׃ (ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה
אֶל־שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר׃ (ו) וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל־אֶחָיו אֶת־הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל־עֲדַת
בְּנֵי־ יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃ (ז) וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ׃ (ח) וַיָּבֹא אַחַר אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַקֻּבָּה וַיִּדְקֹר אֶת־שְׁנֵיהֶם אֵת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת־הָאִשָּׁה אֶל־ קֳבָתָהּ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ (ט) וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃

1 And Israel abode in Shittim, and the people began to commit harlotry with the daughters of Moab. **2** And they called the people unto the sacrifices of their gods; and the people did eat, and bowed down to their gods. **3** And Israel joined himself unto the Baal of Peor; and the anger of the LORD was kindled against Israel. **4** And the LORD said unto Moses: 'Take all the chiefs of the people, and hang them up unto the LORD in face of the sun, that the fierce anger of the LORD may turn away from Israel.' **5** And Moses said unto the judges of Israel: 'Slay ye every one his men that have joined themselves unto the Baal of Peor.' **6** And, behold, one of the children of Israel came and brought unto his brethren a Midianitish woman in the sight of Moses, and in the sight of all the congregation of the children of Israel, while they were weeping at the door of the tent of meeting. **7** And when Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, saw it, he rose up from the midst of the congregation, and took a spear in his hand. **8** And he went after the man of Israel into the chamber, and thrust both of them through, the man of Israel, and the woman through her belly. So the plague was stayed from the children of Israel. **9** And those that died by the plague were twenty and four thousand.

10) *אברבנאל במדבר כ"ה*

בפעל הזה המגפה נעצרה מישראל שכבר היו מתים בה כ"ד אלף ורובם היו משבט שמעון כי פלס ומאזני משפט לה' וכל האיש אשר הלך אחרי בעל פעור כמו שאמר משה השמידו ה' אלהיך. והדבקים באלהיהם נשארו חיים כי לא היתה המגפה ההיא חולי מתדבק אלא עונש ישר ומשפט אלהי:

11) *שמו"ב כד, א-כה*

(א) וַיֹּסֶף אַף־ה' לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִד בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה׃ (ב) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שַׂר־הַחַיִל אֲשֶׁר־אִתּוֹ שׁוּט־נָא בְּכָל־
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע וּפִקְדוּ אֶת־הָעָם וְיָדַעְתִּי אֵת מִסְפַּר הָעָם׃ (ג) וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וְיוֹסֵף ה' אֱלֹהֶיךָ אֶל־הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה
פְעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ רֹאוֹת וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה׃ ... (י) וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־ה' חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי וְעַתָּה ה' הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֺן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃ (יא) וַיָּקָם דָּוִד בַּבֹּקֶר
וּדְבַר־ה' הָיָה אֶל־גָּד הַנָּבִיא חֹזֵה דָוִד לֵאמֹר׃ (יב) הָלוֹךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִד כֹּה אָמַר ה' שָׁלֹשׁ אָנֹכִי נוֹטֵל עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת־מֵהֶם וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ (יג) וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד
וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲתָבוֹא לְךָ שֶׁבַע שָׁנִים רָעָב בְּאַרְצֶךָ אִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נֻסְךָ לִפְנֵי־צָרֶיךָ וְהוּא רֹדְפֶךָ וְאִם־הֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ עַתָּה דַּע וּרְאֵה מָה־
אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר׃ (יד) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד נִפְּלָה־נָּא בְיַד־ה' כִּי־רַבִּים רַחֲמָו וּבְיַד־אָדָם אַל־אֶפֹּלָה׃ (טו) וַיִּתֵּן ה' דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל
מֵהַבֹּקֶר וְעַד־עֵת מוֹעֵד וַיָּמָת מִן־הָעָם מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃ (טז) וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלִַם לְשַׁחֲתָהּ וַיִּנָּחֶם ה' אֶל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ
הַמַּשְׁחִית בָּעָם רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ ה' הָיָה עִם־גֹּרֶן הָאֲוַרְנָה הַיְבֻסִי׃ (יז) וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־ה' בִּרְאֹתוֹ אֶת־הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה בָעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי
הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי׃
(יח) וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה הָקֵם לַה' מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אֲרַנְיָה הַיְבֻסִי׃ (יט) וַיַּעַל דָּוִד כִּדְבַר־גָּד כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה'׃ (כ) וַיַּשְׁקֵף אֲרַוְנָה וַיַּרְא אֶת־הַמֶּלֶךְ
וְאֶת־עֲבָדָיו עֹבְרִים עָלָיו וַיֵּצֵא אֲרַוְנָה וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ אַפָּיו אָרְצָה׃ (כא) וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אֶל־עַבְדּוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת מֵעִמְּךָ אֶת־הַגֹּרֶן לִבְנוֹת
מִזְבֵּחַ לַה' וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃ (כב) וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל־דָּוִד יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָו רְאֵה הַבָּקָר לָעֹלָה וְהַמֹּרִגִּים וּכְלֵי הַבָּקָר לָעֵצִים׃ (כג) הַכֹּל
נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ ס וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל־הַמֶּלֶךְ ה' אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָ׃ (כד) וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אֲרַוְנָה לֹא כִּי־קָנוֹ אֶקְנֶה מֵאוֹתְךָ בִּמְחִיר וְלֹא אַעֲלֶה לַה' אֱלֹהַי עֹלוֹת
חִנָּם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֶן וְאֶת־הַבָּקָר בְּכֶסֶף שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים׃ (כה) וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַה' וַיַּעַל עֹלוֹת וּשְׁלָמִים וַיֵּעָתֵר ה' לָאָרֶץ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל יִשְׂרָאֵל׃

…**11** And when David rose up in the morning, the word of the LORD came unto the prophet Gad, David's seer, saying: **12** 'Go and speak unto David: Thus saith the LORD: I lay upon thee three things; choose thee one of them, that I may do it unto thee.' **13** So Gad came to David, and told him, and said unto him: 'Shall seven years of famine come unto thee in thy land? or wilt thou flee three months before thy foes while they pursue thee? or shall there be three days' pestilence in thy land? now advise thee, and consider what answer I shall return to Him that sent Me.' **14** And David said unto Gad: 'I am in a great strait; let us fall now into the hand of the LORD; for His mercies are great; and let me not fall into the hand of man.' **15** So the LORD sent a pestilence upon Israel from the morning even to the time appointed; and there died of the people from Dan even to Beer-sheba seventy thousand men. **16** And when the angel stretched out his hand toward Jerusalem to destroy it, the LORD repented Him of the evil, and said to the angel that destroyed the people: 'It is enough; now stay thy hand.' And the angel of the LORD was by the threshing-floor of Araunah the Jebusite. **17** And David spoke unto the LORD when he saw the angel that smote the people, and said: 'Lo, I have sinned, and I have done iniquitously; but these sheep, what have they done? let Thy hand, I pray Thee, be against me, and against my father's house.' **18** And Gad came that day to David, and said unto him: 'Go up, rear an altar unto the LORD in the threshing-floor of Araunah the Jebusite.' **19** And David went up according to the saying of Gad, as the LORD commanded. **20** And Araunah looked forth, and saw the king and his servants coming on toward him; and Araunah went out, and bowed down before the king with his face to the ground. **21** And Araunah said: 'Wherefore is my lord the king come to his servant?' And David said: 'To buy the threshing-floor of thee, to build an altar unto the LORD, that the plague may be stayed from the people.' **22** And Araunah said unto David: 'Let my lord the king take and offer up what seemeth good unto him; behold the oxen for the burnt-offering, and the threshing-instruments and the furniture of the oxen for the wood.' **23** All this did Araunah the king give unto the king. **{S}** And Araunah said unto the king: 'The LORD thy God accept thee.' **24** And the king said unto Araunah: 'Nay; but I will verily buy it of thee at a price; neither will I offer burnt-offerings unto the LORD my God which cost me nothing.' So David bought the threshing-floor and the oxen for fifty shekels of silver. **25** And David built there an altar unto the LORD, and offered burnt-offerings and peace-offerings. So the LORD was entreated for the land, and the plague was stayed from Israel.

12) *ר' יוסף קרא שמואל ב כ"ד:יד*

צר לי מאוד – כלו' הקל שבשלשתן קשה וצר לי מאוד (עלי), אבל נוח לי שאברור בדבר לפי שהוא בידי שמים ולא שאנוס לפני צריי שזהו בידי אדם ולא אברור ברעב שאף מכה זו בידי אדם היא שמי שאין לו תבואה נופל בידי מי שיש לו, וזהו נפלה נא ביד י"י כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה.

13) *רד"ק שמואל ב כ"ד:יד*

נפלה נא ביד י"י - אמר דוד אם אני בוחר הניסה יאמרו ישראל הוא בוטח בגיבוריו ומוסר אותנו להריגה, ואם אני בוחר הרעב יאמרו ישראל הוא בוטח בעשרו, אבחר דבר שהכל שוין בו.

14) *רד"ק שמואל ב כ"ד:כה*

ויעתר ה' לארץ ותעצר המגפה מעל ישראל – וקביל ה' צלות דיירי ארעא, ובדרש כל האלפים האלה שנפלו בימי דוד לא נפלו אלא ע"י שלא תבעו בית המקדש והרי דברים קל וחומר ומה אם אלו שלא היה בימיהם ולא חרב בימיהם נפלו על שלא תבעו אותו אנו שהיה בימינו וחרב בימינו על אחת כמה וכמה לפיכך התקינו זקנים ונביאים ליטע בפיהם של ישראל להיות מתפללים שלשה פעמים בכל יום השב שכינתך ומלכותך לציון וסדר עבודתך לירושלם אכי"ר סלה.

15) שמות יב, יג

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לְאֹת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם **וְלֹא־יִהְיֶה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית** בְּהַכֹּתִי בְּאֶרֶץ מִצְרָיִם:

16) שמות יב, כג

וְעָבַר ה׳ לִנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם וְרָאָה אֶת־הַדָּם עַל־הַמַּשְׁקוֹף וְעַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת וּפָסַח ה׳ עַל־הַפֶּתַח וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית **לָבֹא אֶל־בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף**:

17) שמות יב, כז

וַאֲמַרְתֶּם זֶבַח־פֶּסַח הוּא לַה׳ אֲשֶׁר פָּסַח עַל־בָּתֵּי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם **בְּנָגְפּוֹ אֶת־מִצְרַיִם** וְאֶת־ בָּתֵּינוּ הִצִּיל וַיִּקֹּד הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ:

18) שופטים כ, ל-לו

(ל) וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה כְּפַעַם בְּפָעַם: (לא) וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם הָנְתְּקוּ מִן־הָעִיר וַיָּחֵלּוּ לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים כְּפַעַם בְּפַעַם בַּמְסִלּוֹת אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה בֵית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה בַּשָּׂדֶה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל: (לב) וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי בִנְיָמִן **נִגָּפִים** הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נָנוּסָה וּנְתַקְּנֻהוּ מִן־ הָעִיר אֶל־הַמְסִלּוֹת: (לג) וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעַרְכוּ בְּבַעַל תָּמָר וְאֹרֵב יִשְׂרָאֵל מֵגִיחַ מִמְּקֹמוֹ מִמַּעֲרֵה־ גָבַע: (לד) וַיָּבֹאוּ מִנֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה כָּבֵדָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־נֹגַעַת עֲלֵיהֶם הָרָעָה: פ (לה) **וַיִּגֹּף** ה׳ אֶת־בִּנְיָמִן לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ כָּל־אֵלֶּה שֹׁלֵף חָרֶב: (לו) וַיִּרְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן **כִּי נִגָּפוּ** וַיִּתְּנוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאֹרֵב אֲשֶׁר שָׂמוּ אֶל־הַגִּבְעָה:

19) שמו״א ד, א-יז

(א) וַיְהִי דְבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים לַמִּלְחָמָה וַיַּחֲנוּ עַל־הָאֶבֶן הָעֵזֶר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בַאֲפֵק: (ב) וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ הַמִּלְחָמָה **וַיִּנָּגֶף** יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּכּוּ בַמַּעֲרָכָה בַּשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ: (ג) וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לָמָּה **נְגָפָנוּ** ה׳ הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ מִשִּׁלֹה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית ה׳ וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ וְיֹשִׁעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ: (ד) וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם אֵת אֲרוֹן בְּרִית־ה׳ צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי עִם־אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִינְחָס: (ה) וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן בְּרִית־ה׳ אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִעוּ כָל־ יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהֹם הָאָרֶץ: (ו) וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ מֶה קוֹל הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּמַחֲנֵה הָעִבְרִים וַיֵּדְעוּ כִּי אֲרוֹן ה׳ בָּא אֶל־הַמַּחֲנֶה: (ז) וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כָּזֹאת אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם: (ח) אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־מַכָּה בַּמִּדְבָּר: (ט) הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעַבְדוּ לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם וִהְיִיתֶם לַאֲנָשִׁים וְנִלְחַמְתֶּם: (י) וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאֹהָלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רַגְלִי: (יא) וַאֲרוֹן אֱלֹהִים נִלְקָח וּשְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי וּפִינְחָס: (יב) וַיָּרָץ אִישׁ־בִּנְיָמִן מֵהַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא שִׁלֹה בַּיּוֹם הַהוּא וּמַדָּיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־ רֹאשׁוֹ: (יג) וַיָּבוֹא וְהִנֵּה עֵלִי יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא יַד דֶּרֶךְ מְצַפֶּה כִּי־הָיָה לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל־הָעִיר: (יד) וַיִּשְׁמַע עֵלִי אֶת־קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מֶה קוֹל הֶהָמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ מִהַר וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְעֵלִי: (טו) וְעֵלִי בֶּן־תִּשְׁעִים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו קָמָה וְלֹא יָכוֹל לִרְאוֹת: (טז) וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־עֵלִי אָנֹכִי הַבָּא מִן־הַמַּעֲרָכָה וַאֲנִי מִן־הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֶה־ הָיָה הַדָּבָר בְּנִי: (יז) וַיַּעַן הַמְבַשֵּׂר וַיֹּאמֶר נָס יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים **וְגַם מַגֵּפָה גְדוֹלָה הָיְתָה בָעָם** וְגַם־שְׁנֵי בָנֶיךָ מֵתוּ חָפְנִי וּפִינְחָס וַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים נִלְקָחָה:

20) שמו״א כו, י

וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי־ה׳ **כִּי אִם־ה׳ יִגָּפֶנּוּ** אוֹ־יוֹמוֹ יָבוֹא וָמֵת אוֹ בַמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפָּה: